

Калховник

Лезџны ВКП(б) Сыктывдинса Рајком да Рајисполком

№ 82 (263) || Сенџабр 12-џд лун, 1937 во. || Доныс 10 ур

М. И. Калинин

ССР Сојузса Верховнџ Советџ бџрјысџмјас јылыс положениејје да советјаслџн могјас

СССР-са Верховнџ Советџ бџрјысџмјас јылыс положение, кодџс примџтџма СССР-са Централнџ Исполнителнџ Комџтет IV-џд сессџаџн, ем закон, кодџи урчџтџ бџрјысџсјасџн СССР-са Верховнџ Советџ ассыныс депутатјасџс бџрјан пџрадок да форма. Тајџ законыс џоннас да тырвыџ стрџџтџма Советскџ Сојузса Сталинскџ Конституцџја подув вылын.

Кушџм аслысџкаслунјасџн-жџ характерџзујтџџ мџан бџрјысан сџстџема?

Бџрјысџмјас всеобшџщџ-јџс, мџднџгџн-кџ, сојузса гражданаџн, кодјаслы бџрјысан лун кежлџ тырџс 18 арџс, ем право бџрјысны і лоны бџрјџмајасџн СССР-са Верховнџ Советџ. Тајџ лџб, мџј став мџан советскџ томјџз, 18 арџсџн заводџтџмџн, странаса став гражданаџкџ џтџџщ примџтас активнџ участџје бџрјысџмјасын. Населенџеџс бџрјысан правоџн ташџм ласкыда шымыртџмыс ем сџмын Советскџ Сојузын. џвџакџ капиталистџческџ мџрса меџса демократџческџ странајас пџис код-кџ вермас лезны аслыс ташџм роскош, џд сетны збыл, не формалнџ бџрјысан право став народлы—лџб імејтны народнџ правџтелство, правџтелство, кодлџн подувја могыс, џерт, лџб капитализмкџд тыш.

Буржуазнџ странајасын капиталистџческџ кџка пџр јонжыка і јонжыка жугџдлџ сџз шусана буржуазнџ демократџјаџс, народнџ массајас вылын тупкытџм, голџџ насџлџјеџ зџлџмџн.

џџк мџд, бурещ прџтиво-положнџ, положенџејын СССР. Мџан работџј класс да колхознџ крџстанство сулалџны власт бердын. Ужалыс јџзлџн авангард—коммунистџческџ партџја кутџ аслас целџн коммунистџческџ общество стрџџтџм, мџј ем і-цел работџј класслџн да тыш куџа јортыслџн—колхознџ крџстанстволџн. І кымын ласкыџжыка, тырвыџџжык да жужыџжыка кутасын участвуютны ужалыс јџз массајас страналџн политџческџ олџмын, сымын јонжыка обеспџчивајтџсџ да крепаммџ советскџ стрџ.

Со мџјла бџрјысџмјаслџн мџан всеобшџщност нџнџм џтџвјасџ џз кут сџз шусана „всеобшџщџ“ бџрјысџмјаскџд капиталистџческџ странајасын. Мџан сџјџ петџ власт дџнын сулалыс работџјјаслџн да крџстана-

лџн пџдџ интересјасыс. Капиталистџческџ госуџдарствџн бџрјысџмјаслыс всеобшџщност арталџма ылџдлџм вылџ, ужалыс јџз пџвсыс прџстакјасџс кџјџм вылџ. Бџрјысџмјаслыс всеобшџщност рекламірујтџмџн, капиталистџческџ странајасса правџтелствојасџс бџрјысџмјас јылыс асланыс законјасын сџјџ лџбџ мџдтор улын (оседлост, арлыд, імушественнџ положенџејје да с. в.) пџртџны сымнџда ограниченџејас, мџј бџрјысан право всеобшџщностыс нџнџм і џз кол.

Бџрјысџмјас јылыс мџан законын ем сџмын кџк ограниченџејје: сџјџ—јџјјасџс да судџн судџтџм јџзџс бџрјысан правојасыс лџшитџм. Но судџтџм јџзлы суд специалнџ шџџ бџрјысан правоыс урчџтџм срок кежлџ лџшитџм. Но і тајџ случајас бџрјысан правоыс лџшитџм јылыс вопрос решџтџмџсџ збылысџс сџтџма народлы, џд народнџ судыс Советскџ Сојузын бџрјысџмјас рајонса гражданаџн всеобшџщџ, вескџд да равнџ бџрјысан право подув вылын гуса гџлџсујтџм дырјџ. Татыс тыдалџ, кушџм ыжыџ џбверџејыс законодательлџн народнџ массајас дџнџ. да мџднџгџн і лоны џз вермы, сы вџсна, мџј советскџ власт—народлџн власт да мыжџс СССР-са став националнџста работџј класс да колхознџ крџстанство вылџ.

Бџрјысџмјас јылыс положенџејелџн мџдџд статџта шџџ: „СССР-са став гражданаџн, кодјаслы тырџс 18 арџс, најџ расџвџј да националнџ прџнадлежност вылџ, верџсповеданџејје, образовательнџ ценз, оседлост, социалнџ прџисхожџенџејје, імушественнџ положенџејје да воџза џејательност вылџ вџџџдџтџг ем право участвуютны депутатјасџс бџрјџмјасын да лоны бџрјџмајасџн СССР-са Верховнџ Советџ, јџјјас кынџі да јџз кынџі, кодјасџс судџтџма бџрјысан правојасыс лџшитџмџн“.

џепутатјасџс бџрјџмјас равнџјџс: бџд гражданаџнлџн ем џтџ гџлџс; став граждана участвуютнџ бџрјысџмјасын џтџкоџ основанџејјас вылын. Уна гражданагы тајџ статџтаыс служџтџ кџз бытџџ історџја датаџн. Томјџз, кодјас бџдмџсны советскџ условџејјасын, мџднџгџн џз і мџвпавны, најџ џз гџбровны не џтџкоџ условџејјасын гџлџсујтџм.

Мџд серпас буржуазнџ

демократџја странајасын, кџнџі јурџдџческџ равенство служџтџ олџмын збыл не-равенство да торјџн гџлџсујтџмын неравенство тупкџдџн.

Ме џг кут сорџтны јурџдџческџ „равенство“ јылыс, кодџи петџ буржуазнџ законјасыс. Кушџм вермас лоны равенство фабрџкант да работџј кџстын, помещџк да крџстанџн кџстын? Но і равенство вылас тајџ јурџдџческџ правоыс ізурџдујтџма бџдџкаас ограниченџејјаснас, і, кџзџ прџвилџ, став ограниченџејјасџсџ вескџдџма неімушџџ классјаслы паныд. Бџстам, прџмер вылџ, оседлост, ценз, кор бџрјыны право сџтџма јџзлы, кодџи олџ тајџ местаас (общџинаас) вџжынџыс не регыџжык лџбџ 2 воыс не регыџжык. Гџ-гџрвоана, беднаклы лџбџ ужтџмалыслы колџ шџкыџжыка вежланы кварталасџ, керкаџн владејтыслы дорыс. Фабрџкантјас, банкрџјас мукџд странајасас імејтџны кџк, кујџм гџлџс—фабрџка сулалан местаас і аслас олан местаас. Сыыс кынџі, најџ нџшта вермџны лџчкыны асланыс прџпрџја-тџејјасса служашџџјјас вылџ. Позџ гџжны бџдса томјас буржуазнџ парламентскџ бџрјысџмјас історџјаыс уна сурс іскуснџј прџџелкајас јылыс, кодјасџс вескџдџма сы вылџ, меџмы јџткыны народнџ массајасџс бџрјысџмјасын участвуютџмыс.

Положенџејелџн 4-џд статџта, кодџи подуласџ СССР-са Конституцџја 137-џд статџта вылын, вџсталџ нџвбабајаслџн мужџчинајаскџд тырвыџџ равенство јылыс, најџ пџлзујтџџны правоџн бџрјысны да лоны бџрјџмајасџн мужџчинајаскџд џтџкоџа. Тајџ статџтасџ буржыка гџгџрвоџм могыс бур лыџдыны Бебеллыс прџизвеџенџејје—„Нџвбаба да социализм“. Секі лоас гџгџрвоанажык тајџ статџтаыслџн коланлуныс не сџмын СССР-са Конституцџјаын, но і „СССР-са Верховнџ Советџ бџрјысџмјас јылыс положенџејје“ 1-џ главан.

Вџтџд статџта воспроизвџдџтџ СССР-са Конституцџјалыс 138-џд статџта. Граждана, кодјас сулалџны Краснџ армџја раџјасын, пџлзујтџџны правоџн бџрјысны і лоны бџрјџмајасџн став гражданаџкџд џтџкоџа. Ташџм статџтасџ тџ онџј аџџџ нџ буржуазнџ конституцџјајасыс, нџ бур-

Лоны массајас пышкын, еџажык командуетны, терпелџвџја воспџтывајтны да выдџвџгајтны честнџј беспартџјнџј інтелџгентјасџс, ассыныс политџческџј кругозорсџ паскџдны налы џтсаламџн, накџд џтлаын бурмџдны госуџдарственнџј аппарат—партџјаса шленлџн свџатџј џбјазанност, партџјнџј џрганџзацџјајаслџн мог.

жуазнџ ізбирательнџј законјасыс.

Капиталистјас зџлџны вџчны ассыныс армџјасџс пролетарскџј да раџџкално-мелкобуржуазнџ партџјајас политџческџј воздејствџејыс. Налџн лџцемернџј толкованџејыс, мџј армџја сулалџ партџјајасыс бокрын, мџј сылџн могыс—вџчны госуџдарстволыс границајасџс, тырвыџџ опровергајтџсџ џнџја политџческџј положенџејџн. Мџ тџдам, мџј вел уна странајасын, кџзџ, на прџмер, Јапонџяын, армџјалџн верхушкыыс вџџџ политџка, фџктујтџ ассыс условџејјас правџтелстволы. џерт, военнџј генералјас кџкаџн вескџдлџны сџз-жџ капиталистџческџј группировкајас, но тајџ доказы-вајтџ, мџј капиталистџческџј странајасса военнџј верхушка топыда јџтџма капџталистџческџј верхушкакџд.

Мџан армџја—народнџ, сџјџ олџ сџјџ-жџ мџвпјасџн, іџејјаџнџ да кџсџмјасџн, кџзџ і ставнас советскџј народ. Мџан армџја џз сџмын вџз рџџинаџс, сџјџ участвуетџ социализм стрџџтџмын,

сџјџ топыда јџтџма став советскџј народкџд, пџса раџејтџџ сыџн.

Краснџ армџјаџн ужалыс јџз советјасџ бџрјысџмјасын участвуетџм нџшта јонжыка сџдџџ армџјалыс народкџд јџтџдџсџ. Тајџ јџтџдџсџ, кџзџ чџрт ладан, полџны лезны ас џрданыс капиталистјас. Но тајџ јџтџдџсџ торјџн чџлџмалџ советскџј власт, тајџ јџтџдџ вџснаыс тышкаџс коммунистџческџј партџја, џд тајџ јџтџдыс служџтџ страна џборџна џелџлы.

Положенџејелџн квајтџд статџта Конституцџјалџн 141-џд статџта подув вылын урчџтџ, мџј бџрјысџгџн кандидатјас выставлајтџџны бџрјысан џкругјас куџа. Бџрјысан џкругјас куџа кандидатјасџс выставлајтџм кутџ ыжыџ тџдчанлун. Бџрјысџмјаслџн ташџм сџстџмаыс сџтџ гарантџја, мџј Верховнџ Советџ лоасны бџрјџмаџс јџз, кодјас бџдџм торјџн тџдсаџс асланыс политџческџј, џбшественнџј да производственнџј ужџн џкругса бџрјысџсјаслы, кџнџі најџс лџб выставџтџма.

Бџрјысџсјаслџн списџкјас јылыс

Бџрјысџсјаслыс списџкјас составлајтџм пуктысџџ карјасын карса советјас вылџ, рајоннџј џеленџејја карјасын—рајоннџј советјас вылџ, сџктјасын—сџктса советјас вылџ.

Тајџ—ыжыџ да кџвкүтана уж. Тџжыџыс советјас џнџнџн нџџџџны списџкјас составлајтџм куџа уж.

Списџкјас составлајтџм—технистџкџј уж, но позџ уверенностџн шуны, мџј тајџ списџкјасыслџн качествоыс кутас характерџзујтны советскџј аппаратлыс, советскџј кадрјаслыс состојанџејџс, работџспџсџбностџсџ да културностџсџ.

Бџрјысџсјаслџн списџкјасџ пџртџџны став гражданаыс, кодјаслџн ем бџрјысан право да олџны (пџстојаннџ лџбџ временнџ) списџкјас составлајтан кадџ тајџ советса террџторџја вылас, кодјаслы тырџс бџрјысан лун кежлџ 18 арџс (8-џд статџта).

Унжыкысџ бџд сџктса совет террџторџја вылын лџб некымын бџрјысан участџкџн, а гырыс карјасын најџ лџбны соџз, сџзкџ, бџрјысџсјаслыс списџкјас составџтџм заводџтџџ, ковмас возыв индыны і бџрјысан участџкјаслыс террџторџја, кџт ылдсас.

Мџставывса советјас џнџнџн, кад воштџтџџ, долженџс решџтны аслыныс, кушџм ногџн најџ тџдџџџдасны населенџејџс бџрјысџсјаслџн списџкџн да кџзџ лџб обеспџчитџма бџрјысџсјасџн најџс списџкџ пџртџмлыс правџлнџст прџверџтны позанлун.

Положенџејелџн 15-џд статџта сџтџ бџрјысџсјаслы право ассыныс олан местанысџ списџкјас јџзџдан лунсаџ бџрјысан лунџз вежџгџн гџлџсујтны асланыс выл олан местаын. Но тајџ случајас најџ долженџс јџџртны советлы асланыс мунџм јылыс, меџмы најџс вермџсны пасјыны бџрјысџсјаслџн списџкын, кџзџ мунџмјасџс, сџсџа најџ долженџс бџстны аскџдныс советыс, кџнџі најџ војџџр олџсны, мџд местаын гџлџсујтан право вылџ удџстџверенџејјас. Тајџ удџстџверенџејыс сџтџ бџрјысџсјаслы право сујны сџјџс бџрјысџсјаслџн списџкџ выл оланџны, кџнџі сџјџ кутас гџлџсујтны став гражданаџкџд џтџкоџа. Мџан населенџејыс подџвжност тџдвылџ бџстџмџн, советјаслы, торјџн карсајаслы, колџ лоны џсџн бџрјысџсјаслыс

(Вџзџд 2-џд лџстџбокыс)

М. І. Калинин

ССР Союзса Верховнөй Советө бөрҗысөмҗас җылые положениеҗе да сөвтҗаслөн моҗас

тајо требованијассө моҗмөбдөм кеҗлө. А сешөм центрҗасын, кыҗи Москва, Ленинград, Кијев да с. в., тыдалө, ковмас районнөй сөвтҗаслы лөсөдны особөй аппаратҗас тајо ужҗассө нуөбөм вылө.

неправильност җылыс шыөдчөм сетсө ужалыс јөз депутатҗаслөн советө, коді јөзөдс списокҗассө (16-өд статҗа). Совет решенијекөд несөҗласије дырҗи шыөдчыс вермас норасны народнөй суддө, кодлөн решенијес окончательнөй.

Бөрҗысан участокҗас җылыс

Гөлдөҗас примитөм да лыдөдөм вылө бөрҗысан округҗас јуксөны бөрҗысан участокҗас вылө. најө обшчөјөс Союзса Советө да Национальностҗас Советө бөрҗысөмҗас вылө.

Союзса Советө да Национальностҗас Советө бөрҗысөмҗас куза бөрҗысан округҗас җылыс

Союзса Советө бөрҗысөмҗас куза бөрҗысан округ лөсөдсө принцип серти: 300.000 олыс округ вылө (21-өд статҗа). Быд бөрҗысан округ мөбөдө өти депутатс. Они местаҗас вылын і центрын паскалис уж бөрҗысан округҗас котыртөм куза. Союзса Советө бөрҗысөмҗас куза бөрҗысан округҗас индуссөны крајҗаслөн, сојузнөй, автономнөй республикаҗаслөн да областҗаслөн территориальнөй границаҗас пределын, но, кыҗи правилө, администрацивнөй районҗас кутасны пырны округө зонөн. Практика петкөдлис, мыҗ оз став округҗасас ло стөч 300.000 олысөн, но медвоҗа индәлгөн нормасы тајо отклоненијасыс лоны гөдчытөмөн, најө кыҗи правилө, оз петны 3—5 процент префелҗасыс. Округҗас куза олысҗассө тајо јуклиҗас математическөй точност, ферт, нубдны і оз поҗ: өд быд лун мунө олысҗаслөн содбм да чиндм, кодҗас вермасын стөчмөдсыны едмын бөрҗа учотөн.

бөрҗысөмҗас куза округҗас лөсөдгөн ми кутам имеитны ыҗыд торҗалөм тајо округҗасас олысҗас лыд серти. Тајо сы вөсна, мыҗ быд сојузнөй республикалөн сыө пырыс став автономнөй республикаҗаслөн да областҗаслөн населенијес јуксө 25 округ вылө. Населенијелөн җө лыдыс сојузнөй республикаҗасын абу өткоф, а та вөсна і Национальностҗас Советө бөрҗысөмҗас куза округҗасын населенијелөн лыдыс абу өткоф. Тајо-җө артмө і быд автономнөй республика 11 округ вылө, быд автономнөй област вит округ вылө јукгөн. СССР-са Конституцијалөн 35-өд статҗа подув вылын, автономнөй республикаҗасыс быдөн кутас имеитны Национальностҗас Советө бөрҗысөмҗас куза дасөти округөн. Сіҗ-кө, тајо республикаҗас бөрҗысыҗасыс гөлдөсујтгөн кутасны имеитны кујим избирательнөй бјуллетен, Верховнөй Советө кандидатҗаслыс кујим список. Отыкөс Союзса Советө 300.000 олысыс, өтыкөс Национальностҗас Советө (РСФСР-ыс) да өтыкөс Национальностҗас Советө асланыс автономнөй республикаҗасыс. Бөрҗысыҗас, кодҗас олоны РСФСР-са крајҗасын да областҗасын (автономнөй республикаҗасын, национальнөй областҗасын да округҗасын олысҗас кыңи), например, Москөвскөй, Воронежскөй областҗасын, Ленинград, Москва, Ростов н/д карҗасын да с. в., кутасны имеитны кыҗ избирательнөй бјуллетен. Украинаса бөрҗысыҗас сіҗ-җө кутасны имеитны кыҗ бјуллетен, а Молдавскөй АССР-са бөрҗысыҗас кутасны имеитны кујим избирательнөй бјуллетен. Ташөм ногөн, бөрҗысөмҗас җылыс положенијелөн 22-өд статҗа подув вылын, весіҗ лыд сертыс СССР-са медса ічөт народҗас кутасны имеитны асыныс представителҗассө СССР-са Верховнөй Советө.

Најөс лөсөдөм карҗасын вөчсө карса советҗасөн, а районнөй феленијеа карҗасын—рајоннөй советҗасөн да сиктса местаҗасын—рајоннөй советҗасөн (25 да 26-өд статҗас).

Шөкыда сетөны вопрос: кушөм ногөн өти бөрҗысан участок бөрҗысан лунө вермас обслужитны, например, дагестанскөй автономнөй республикаҗасын, кујим бөрҗысан округ: Союзса Советө, Национальностҗас Советө РСФСР куза да дагестанскөй автономнөй республика куза. Ме долҗен та динө содтыны, мҗ олысҗас лыд серти неҗыҗид участокын, ферт, лоө өти избирательнөй јашшөк.

Бөрҗысан участок ем җик өти пункт бјуллетенҗас примитөм вылө, а став бјуллетенҗас куза гөлдөҗас лыдөдөм да гөлдөсујтмыс ітоҗҗас соответствушөй округнөй избирательнөй комиссијаө сетөм—участокса избирательнөй комиссијалөн фелө.

Сиктсөветлөн территория 2 сурс мортөз олысҗас лыдөн, кыҗи правилө, составлајтө өти бөрҗысан участок. Станицаҗасын, фервнаҗасын, сиктҗасын населенијелөн 500-сан 2 сурсөз котыртсө торҗа участок. А воҗыв да асыввыс рајонҗасын, көни унҗыкыс поснө поселенијеҗас, леҗсө котыртны участокҗас со олысыс не ешаҗык лыдөн.

Карҗас да сиктса поселенијеҗас, кодҗасын ем кыҗ сурс саҗас олыс, јуксөны бөрҗысан участокҗас вылө 1.500—2.500 морт олыс вылө өти бөрҗысан участок расчотыс.

Болныҗас, рөфилнөй домҗас, инвалидҗаслөн домҗас, санаторијас бердын 50-ыс не ешаҗык бөрҗысыҗас лыдөн лөсөдсөны торҗа бөрҗысан участокҗас.

Бөрҗысан участокҗас котыртсөны бөрҗысөмҗасөз 45 луныс не сорөнҗык.

Бөрҗысан округҗас котыртөм куза уж өни мунө став Сојуз паста, поҗө шуны вөчөма та кеҗлө јона ыҗыд предварительнөй лөсөдчөм, но бөрҗысан участокҗас котыртөм нөшта некөн-на абу заводитөма. Колө таө кутчысны, да кутчысны кыҗ поҗө өдјөҗык. Бөрҗысөмҗас җылыс положеније сетө јаснөй индөдҗас, кыҗи тајөс колө вөчны. Колө термасын нөшта і сы вөсна, мыҗ бөрҗысыҗаслөн списокҗас составлајтөны бөрҗысан участокҗас куза. Бөрҗысан участокҗас воҗыв индөвгө оз поҗө заводитны бөрҗысыҗаслыс списокҗас лөсөдөм.

Секі меставыса советҗас кутасны имеитны фелө не сөмын участокҗас терри-торијакод; налы колө мөвпыштны, і помещеније җылыс, кодсө поҗас іспользујны бөрҗысыҗасөн. Оти кыв-

јөн-кө, практичөскөй уж лоө уна, і көни сіјөс воҗык заводитасын, сені, абу сомненије, лоасын бурҗыка гөтөвитчөмаөс бөрҗысыҗас кеҗлө.

Избирательнөй комиссијаҗас җылыс

СССР-са Верховнөй Советө бөрҗысөмҗас куза центральнөй избирательнөй комиссија составлајтсө общественнөй организацијаҗас да ужалыс јөз обществоҗасса представителҗасыс да вынсөдсө СССР-са Верховнөй Совет Президиумөн бөрҗысан лун јөзөдөмкөд өтшөш (34-өд статҗа).

Тајо-җө принцип серти лөсөдсөны Национальностҗас Советө бөрҗысөмҗас куза избирательнөй комиссијаҗас быд сојузнөй да автономнөй республикаҗасын, автономнөй областҗасын да национальнөй округын. Вынсөдсөны најө республикаҗасса Верховнөй Советҗас президиумҗасөн да автономнөй областҗасса да национальнөй округҗасса уҗалыс јөз депутатҗаслөн советҗасөн. Најө наблудажтөны бөрҗысөмҗас нубдгөн "СССР-са Верховнөй Советө бөрҗысөмҗас җылыс положеније" быт оломо нубдөм бөрсө, видлалны жалбаҗас избирательнөй комиссијаҗаслөн неправилнөй фелөҗас вылө да вөчөны на куза окончательнөй решенијеҗас.

снабжајтөны участкөвөй комиссијаҗассө избирательнөй бјуллетенҗасөн, вөчөны гөлдөҗас лыдөдөм да сетөны бөрҗөм депутатлы бөрҗөм җылыс удостовереније.

Союзса Советө бөрҗысөмҗас куза округнөй избирательнөй комиссијаҗас, таыс кыңи, наблудажтөны советҗасөн да ісполкомҗасөн бөрҗысан участокҗас аскадө когыртөм бөрсө да бөрҗысыҗаслыс списокҗас аскадө составлајтөм да быдөнлы төдөмөз вәјөдөм бөрсө, ысталөны участокҗасө избирательнөй конвертҗас.

Участкөвөй избирательнөй комиссијаҗас когырөдны вылынҗык сулалыс избирательнөй комиссијаҗас принцип серти да вынсөдсөны карҗасын карса советҗасөн, рајоннөй феленијеа карҗасын рајоннөй советҗасөн, сиктса местаҗасын рајоннөй советҗасөн — бөрҗысөмҗасөз 40 луныс не сорөнҗык. Участкөвөй комиссија вөчө бөрҗысан участок куза избирательнөй бјуллетенҗас примитөм, Союзса Совет да Национальностҗас Совет депутатө быд кандидат куза гөлдөҗас лыдөдөм. Гөлдөсујтөм да лыдөдөм помалөм бөрын — бөрҗысөмҗас куза фелөпроизводство сетө Союзса Советө бөрҗысөмҗас куза округнөй да Национальностҗас Советө бөрҗысөмҗас куза округнөй избирательнөй комиссијаҗасө.

Участкөвөй избирательнөй комиссија вылө пунктөма бөрҗысыҗаслыс гөлдөсујтөм нубдөм. Најө, сіҗ шуны, воча чужөм паныдасөны вескыда бөрҗысыҗас массаҗаскөд, да та вөсна сіјөс котыртөм да личнөй подбор вылө общественнөй организацијаҗасөн да уҗалыс јөз обществоҗасөн долҗен лоны вескөдөма торҗа выманије. Век-җө тајө комиссијаас долҗенөс лоны јөз, кодҗас авторитетнөјөс бөрҗысыҗаслы. Ташөм гөлдөсујтөмыс мунө медвоҗазыс, і сіјөс колө нубдны максималнө организованнөја, мыҗ јона кутас завиөитны участкөвөй комиссијаөн кужөмөн вескөдөмыс, бөрҗысөмҗас җылыс закон стөча оломо пөртөмыс.

Бөрҗысан округлөн центр долҗен лоны јитчөма туҗҗасөн участокҗаскөд, кодҗас лырөны тајо округас, медым бөрҗысыҗас да участкөвөй бөрҗысан комиссијаҗас шленҗас вермисны кокнөда воны округнөй бөрҗысан комиссијаө. Сөсса колө, не телефоннөй-кө, то көт-нын телеграфнөй јитөд бөрҗысан участокҗаслөн округнөй избирательнөй комиссијакод. Же лательнө, медым округнөй центр располагајтсө солиднөй культурнөй базаөн да типографијаөн, коді вермисөскө обслужитны бөрҗысөмҗас округын. Вообщөе округнөй центр бөрҗөм да сетчө сіјө либө мөд рајонҗасөс пріпішитөм требујтөны ыҗыд вдумчивост да төдөм не сөмын географіјасө, но і свҗаз, туҗ средствоҗас да с. в.

Неуна мөднөгөнҗык лөдөны котыртөмаөс Национальностҗас Советө бөрҗысөмҗас куза округҗас. Национальностҗас Советө бөрҗысөмҗас куза бөрҗысан округ лөсөдсө ташөм принцип серти: 25 округ быд сојузнөй республикаҗасын, 11 округ быд автономнөй республикаҗасын, 5 округ быд автономнөй областҗасын да өти бөрҗысан округ быд национальнөй округын. Национальностҗас Советө бөрҗысөмҗас куза быд округ бөрҗө өти депутатс. Национальностҗас Советө

Тајө і ем Лениндыс—Сталиндыс национальнөй политикаөс практика вылын оломо пөртөмыс.

Союзса Советө да Национальностҗас Советө бөрҗысөмҗас куза бөрҗысан округҗас лөсөдөм вөчсө СССР-са Верховнөй Совет Президиумөн (23-өд статҗа) да округҗаслөн список јөзөдө бөрҗысан лун урчитөмкөд өтшөш (24-өд статҗа).

Округнөй избирательнөй комиссијаҗас регистрирујтөны Союзса Советө да Национальностҗас Советө выставитөм кандидатҗассө,

СССР-са Верховнөй Совет депутатҗасө кандидатҗасөс выставлајтан пөрадок җылыс

СССР-са Верховнөй Совет депутатө кандидатҗассөс выставлајтан право зөв паскыд: сіјөс пөртөны оломо кыҗ общественнөй организацијаҗаслөн да уҗалыс јөз обществоҗаслөн цент-

райнөй органҗас, сіҗи і налөн республиканскөй, крајевөй, областнөй да рајоннөй органҗас, сіҗ-җө кыҗ обшшөй собранијеҗас рабочөй-

(Помсө вөздә 3-өд листө.)

Колхозын сортвөй кӱдыс — зарнӱ

Великӱ вожд Сталин јорт комбайнерјас Ставсоюзса совещаније вылын аслас речын сувтӱдӱс мијан вождь мог — матыса 2—3 воґн шедӱдны урожај 7—8 миллиард пуднан. Тајд могсӱ олӱмӱ пӱртӱмыс сулалӱ уна сы сајын, — кушӱм кӱдӱн сӱм лӱб кӱдӱма. Ем важ нӱслӱвӱча: „мы кӱзан сӱдӱ и вундан“. Сӱз-кӱ, колӱ кӱзны бур сортвӱ кӱдысјасдн.

Партија да правительств шудӱм сертӱ став Сојуз пастын таво нубдчысӱс апробацӱја, мӱднӱгӱн-кӱ шуны, кӱдӱжаслыс сортјассӱ видлалӱм. Тајд сӱз жӱ мунис и мијан Сыктывдӱн районн. Ставсӱ видлалӱма 2919,8 гектар вылыс кӱдыссӱ. Сынӱс лӱи кӱкӱдӱ бракујтны 755 гектар вылыс. Сортвӱ кӱдӱ аздӱма 281,3 гектар вылыс. Сынӱс ташӱм сортјас:

Јарвӱ шобдӱ „Лутесценс“ 0,5 гектар, „Гарнет“ — 84,07 гектар.

Озимовӱ шобдӱ „Фурабл“ — 7,06 гектар, „Еритроспермум“ 072—01“ 0,1 гектар.

Озимовӱ су „Вјатка“ — 58,6 гектар.

Јарвӱ ид „Червонец“ — 110,9 гектар.

Јарвӱ збр „Золотой дождь“ 20 гектар.

Лыкыш „Капитал“ 0,1 гектар.

Тајд став сортвӱ кӱдӱн аздӱм кӱдысјассӱ шӱктӱма колхозјаслы торјӱн течны дај вартны да бура дӱдӱритны. Тајд кӱдыссы кутас разбдчысыны мукд колхозјасӱ 1938 воын кӱдӱм вылӱ. Кӱдысјас бура дӱдӱритны кӱсјысмыс могыс колхозјасса јуралысјас сетисны гарантӱнӱб ѱязательствојас да кывкутӱн сортовӱ кӱдысјас бура дӱдӱритмыс.

Пуктӱма мог — медым 1938-ӱд вога тувсов кӱдӱ мијан районн зоннас кӱдӱн сортвӱ кӱдысјасдн. Та вылӱ ем-нӱн чорыд подув.

Сортвӱ кӱдыс паскӱдӱм могыс мијан районн торјӱдӱма Пажга сӱктсӱветулыс 3 колхоз — „Марс“, „Звезда“ да „Маж“ колхозјас. Тајд колхозјасын кӱдӱма-нӱн сортвӱ кӱдысјасдн — озимовӱ су „Вјатка“ 76 гектар да озимовӱ шобдӱ „Фурабл“ 6 гектар. Тајд колхозјас кынӱ кӱдӱма мукд колхозјасдн сортвӱ озимовӱ шобдӱ „Фурабл“ кӱдысдн — 89 гектар.

Сортвӱ кӱдысјасдн кӱдӱмыс став урожајыс кӱдыс вылӱ лоас став район паста да тырмас плановӱ заданијелы 100 прӱцент вылӱ. 1938-ӱд воын јарвӱ кӱдӱжас куза ми вермам кӱдӱн сортвӱ кӱдысјасдн 30—40 прӱцент вылӱ, а 1939-ӱд воын воӱдчан сетчӱд, мы јарвӱ и озимовӱ став кӱдӱжассӱ лӱб кӱдӱма сортвӱ кӱдысјасдн.

Ыжыд аттӱ колӱ шуны „14-ӱд Октабр“ колхозса јуралыс Лыјуров јортлы (Зеленец), кодӱ аслас упор-

нӱ уждн колхозас, асланыс учӱтел Сурвасевлыс бостӱм 13 пунт озимовӱ шобдӱмыс, таво бостӱс-нӱн урожај 0,1 гектар вылыс 120 килограмм да таво кӱдӱс-нӱн 0,9 гектар вылӱ.

Тајд озимовӱ шобдӱ сортсӱ лӱи тӱдмалӱма, — шусӱ „Еритроспермум 072—01“, кодӱ јавлајтчӱ мијанын ценнӱ сортдн.

Тајд сортсӱ паскӱдӱм вылын упорнӱја ужалӱмыс колӱ Лыјуровс, кыұи опытнӱкӱс, комӱ земуправленӱелдн мыјӱнкӱ поощрӱтны. Лыјуровлыс прӱмерсӱ да опытсӱ колӱ паскӱдӱн район паста, — мед бостчӱны ташӱм ужӱ быд колхозса јуралыс.

Кад-нӱн шыбытны сещӱм виӱдӱдм кӱдыс вылӱ, мыј позӱ кӱдӱны кушӱм сурӱ кӱдысдн. Колӱ чорыда осуфӱтны вылгортса „Краснӱ партизан“ колхозса јуралыс Лыткӱнлыс кушӱм сурӱ кӱдысдн кӱзан практикасӱ. Колӱм во-нӱн сӱд колхозын вӱлӱ идӱыс сорлассӱма зӱрјӱн да овсугдн. Тајдс тӱдӱс Лыткӱн, дај вӱлӱ шӱктӱма вежны ид кӱдыссӱ бур кӱдысдн лӱб бура сортјуртны, но сӱд нӱндм ез вӱч, тӱдӱдӱн кӱдӱс сещӱм кӱдысдн, кытыс нӱндм бурыс ез лӱ, ид урожајсӱ пӱдтӱс зӱр. Ташӱм торјас емдс-на и мукд колхозјасын, но колӱ блӱдны, мыј кушӱм сурӱ кӱдысдн кӱдӱны некушӱдм ногдн оз поз. Кушӱм сурӱ, лок кӱдысјасдн кӱдӱм, лӱб пролетарскӱ государство возын мыж вӱчӱмдн.

Кад-нӱн быд колхозса јуралыс тӱдӱны агроправӱлӱјас, кӱдӱжас да сортовӱ кӱдысјас вӱдӱтӱм куза партијалыс да правӱтелстволыс шудӱмјассӱ да сӱдс быт пӱртны олӱмд.

Кӱдысјас торјӱдӱмын да заптӱмын самӱ кывкутанана кад — вартӱм. Колӱ медвојдӱр вартны став выјавӱтӱм сортвӱ кӱдӱжас, а сы бӱрын радвӱ кӱдыс, медым вартӱгдн ез сорласны. Онӱн торјӱдӱны бур кӱдыс виұан инјас, дӱзифицијуртны известкадн. Кӱдыссӱ пуктӱм бӱрын лӱсӱдны бур охрана. Сурдывтӱг колӱ следӱтны мед оз шык, кӱдысјас дӱдӱритӱм могыс лӱсӱдӱм инстуркӱја сертӱ. Став кӱдысјаслыс пробајассӱ мӱдӱдны госсемаблаторијаӱ, чужанлунсӱ видлалӱм могыс.

Сесса оз поз колччыны куш тӱлӱдӱм кежыс, кӱт тӱлӱдӱма и тӱлӱдӱчан машинанӱн, быт колӱ сортјуртны тријердн, а кӱдӱг кежлӱ днӱсан заптысны материалјасдн протравӱтӱм вылӱ, кыұи сурӱ материалјас, сӱз и формалиндн.

Колӱ-жӱ сесса гӱгӱрвоны, мыј кӱдыс ем мијан сӱз-жӱ зарнӱ фонд, и колӱ сы вылӱ пуктыны быдлуња вынманӱје.

Сыктывдӱнса РажЗО-ын стар. агроном — Покровскӱј.

Осоавиахим крајевӱ соревнованијес вылын (Азово-Черноморскӱ крај) первој места бостӱс Ростовыс Пролетарскӱ районса команда, код составын вӱлины: П. Г. Борисов (командалдн капитан), Ф. П. Верещагин, А. С. Докукин, З. Ф. Каритоненко, А. В. Тихонов да М. Т. Геребр'аков.

Герпас вылын: (шужавывсањ вескыдвылӱ) Борисов, Докукин да Верещагин јортјас, кодјас бостӱсны ордӱсӱмын первој места мелкокалибернӱ винтовкаыс протӱвогаздн лысӱмын — тренировка вылын.

Фото Братолубовлдн.

Протеста сӱветскӱ нота вылӱ Италијалдн вочакыв

Рим, 7 (ТАСС). Римн СССР-са полпредствоӱн сентябр 6-ӱд лунса рытын получӱтӱма иностраннӱ делӱјас куза италијанскӱ министр г. Чионолыс нота. Италијанскӱ нотын подтврждајтчӱ сӱд-жӱ лунса

протеста сӱветскӱ нота получӱтӱм да вӱставсӱ, мыј Италија отвергајт кывкутӱм „тӱдса вӱдтӱмјасыс, кодјас вӱлины Средӱземнӱ море асыввыв јукднын“ да отклонатчӱ сӱветскӱ ноталыс требованијес.

Германскӱ да италијанскӱ правӱтелствојаслдн Средӱземноморскӱ конференција вылын участвужтӱмыс ӱткажитчӱм

Берлин, 9 (ТАСС). Германскӱ правӱтелство Средӱземноморскӱ державајас конференција вылын участвужтӱм куза англо-французскӱ пригласеније вылӱ вочавӱзис ӱткажитчӱмдн. Официалнӱја јуртсӱ, мыј германскӱ правӱтелство аслас вочакывја нотын, италијанскӱ правӱтелствокд сӱгласујтӱмдн, вӱзӱ торја кон-

ференција чукӱртӱм пыддӱ сетны вӱпросјаслыс став комплекс сӱитчытӱм куза лондонскӱ комӱтетлы обсуждајтӱм вылӱ. Нотаас тӱдчӱдсӱ вылӱ коллективнӱ соглашенијес дӱнд Германӱјалдн непријазн.

Италија сӱз-жӱ ӱткажитчӱс Средӱземноморскӱ конференција вылын участвужтӱмыс.

Турунсӱ колӱсны пуктытӱг

Гашдорса „Јарұга“ колхозлдн (Пал) колӱ 50 додгӱдӱр турун виұјас вылыс пуктытӱг. Колхозса јуралыс П. Ф. Осипов весӱг оз тӱд, кушӱм бригадалдн тајд пуктытӱм местаыс колӱма. Колхозникјас днӱсан-нӱн шогсӱны — таво-пӱ мӱсјас лӱдны шыұјӱс, а турун колӱсны пуктытӱг. А колхоз правленије бытӱ тајдс оз кыв, оз кӱсјыны

казавны колхозникјаслыс медколланатор вылӱ нора-сӱмсӱ.

Колхозса шӱдтовод Гр. Јег. Осипов колхоз правленијес весӱг оз вољывлы, сылы вескод турун пуктӱмыд. Сӱд тӱдӱ сомын лун и вој черӱ кыјӱм.

Мед-кӱтнн РажЗО-сан кодкӱ волас да отсалас котыртны турун пуктӱмсӱ. Коұув.

Алимент мынтӱмыс Томов пышјалӱ

Иван Јегорјевич Томовсан, сурдӱтӱма Устинја Јегорјевна Томовалы кагадс быдтӱм вылӱ 40 шажтдн тӱлыс. Но Томов пышјалӱ алимент мынтӱмыс. Онӱ кежлӱ чукӱрмис-нӱн 690 шажт мынтӱтӱм, но Томовалы некод оз отсав корсны тајд сӱм. Томов-пӱ кӱнкӱ ужалӱ

Лузын. Прокуратуралдн да милицијалдн кад-нӱн пуктыны чорыд контрол алимент мынтӱмыс пышјалысјас вылын. Корсны Томовс да чорыда сурдӱтны, мед мӱдлы ез лӱ пӱваднӱ еновтны челадӱс.

Челпанов.

Велӱдӱны избирательнӱ закон

Ражфо, Ражсберкасса да Банк јукддын ужалысјас пӱвсын котыртӱма „Верховнӱ Советӱ бӱрјисдм јылыс положеније“ велӱдӱм.

Вольвӱдны морт 15—17. Вӱлӱ-нӱн 2 закатӱје. Лӱсӱдчӱны сесса мунны подшефнӱ Чупајев нима колхозӱ пыдӱа тӱдмӱдны колхозникјасӱ избирательнӱ закондн. Быд муныслы сетчысӱ 5—8 колхозник.

Осипов тӱргужтӱ колхознӱ нанӱн

МТФ-са јуралыс Мих. Прок. Осипов — важдн код-нӱн ужалӱ тани, но сылыс ужсӱ днӱ-на ез прӱверӱтлыны. Мыј сылдн вӱчсӱ МТФ-ас некод нӱндн оз тӱд. Колдм во дај таво сӱд таргајтӱ колхознӱ нан, највӱтчӱ колхознӱ добра вылын. Колхознӱ скӱтӱс вердӱм вылӱ сылы сетасы нан, а сӱд вузасӱ 6 шажтдн пуд.

Јогор Педӱ ордӱ вајас костыны кујим кымын пуд нан, а костӱм бӱрад выр сетыс оз ну, а бӱртӱнас воас Осипов, Јогор Педӱ ордӱ дај шуд — бост-пӱ кол-кӱ нантӱ вузала 6 шажтдн пуд, абу дӱна, мем-кӱ поллитра вылӱ сурӱ и тырмас. Скӱтыд нантӱг-на оласны.

Педӱ дад сесса донтӱм нан бостас, а Осипов јуас, морттӱ оз шогд.

Ташӱм торјыд Осиповлӱм унаыс овлӱ, но ердднны некод оз лыст, быддн полдны, Осипов Мишд-пӱ зев скӱр да суран-кӱ вӱас.

Тӱддӱны и колхозса правленијеса јуралысјас, но сӱз-жӱ полдны чӱрыштны, асныс абу-жӱ сӱстӱмдс-да.

Гашкӱ инӱ прокуратура оз повзы да кыскас кывкутӱм колхознӱ ембурдн тӱргужтӱмыс.

КОұУВ.

Селькорјаслы тӱдвылӱ

* Вылгорт. Оплеснӱн I. М. „Лӱм вӱрпунктын ужалысјасӱ венисны“ јур-гӱжӱда заметка ыстӱма вӱрлӱдӱмын да кылдӱчдӱмын сојузјасса рабочкомлы.

* Вылгорт. „Глаз“. „Светјаслыны“ честнӱја „ужалыс“ јургӱжӱда заметка ыстӱма Ражпрокурорлы.

* Вылгорт. „Гус сӱн“. „Панник“ јургӱжӱда заметка ыстӱма Ражпрокурорлы.

* Пажга Мерковлы. Заметка, кытчӱ гӱжӱмд семейственност јылыс, ыстӱма Ражпрокурорлы.

Отв. редактор

д. ГОРЧАКОВ